

Zaterdag 29 december 1917 – ochtendeditie

Londen, 28 december. Officieel avondbericht: verhoogde bedrijvigheid is in het vak van leper getoond, vooral bij het Polygoonbos, Passendale en Langemark.

Uit België.

Naar de Frankfurter Zeitung mededeelt zal de Belgische mijnonderneming Sambre et Moselle 4.000.000 frank 5 procent vijfjarige kasbiljetten uitgeven.

Zaterdag 29 december 1917 – avondeditie

Berlijn, 29 december. Officieel: Legergroep kroonprins Rupprecht: In enkele vakken van het front in Vlaanderen nam de vuurstrijd gisteren tegen de avond toe.

Ten oosten van Nieuwpoort en bij Poelkapelle zijn verscheidene verkenningsaanvallen van Engelse troepen mislukt.

Londen, 28 december. Gisteren hebben sneeuwstormen het onmogelijk gemaakt, in de lucht veel uit te richten. Een vijandelijk verkenningsstoestel is binnen onze linies neergestort en de bestuurder gevangen genomen.

Vannacht hebben onze vliegtuigen 240 bommen op vier vijandelijke vliegvelden bij Roeselare en op kwartieren ten zuiden van Rijsel geworpen. Ook hebben ze verscheidene treinen gebombardeerd en een ervan vol getroffen.

Al onze toestellen zijn behouden teruggekeerd.

Professor Pirenne.

Een van onze lezers schrijft ons:

Het zal u belang inboezemen, dat mijn leermeester, prof. Pirenne, mij dezer dagen schreef, dat hij zo gelukkig was een goede gezondheid te genieten, dat hij zich op het leren van het Russisch had toegelegd en, in afwisseling van de bewerking van zijn *Histoire économique générale*, de Russische geschiedenis der middeleeuwen aan het bestuderen was, waarin hij zeer belangrijke ontdekking had gedaan, die hij hoopte te kunnen publiceren, "si je vis assez longtemps", voegde hij er echter aan toe, "pour voir la fin de la guerre et rentrer chez moi."

Daar ik in lang niets van prof. Pirenne hoorde, bewijst zijn brief volgens mij, dat de verscherping van zijn gevangenschap, door u indertijd gemeld, weer wat verminderd is.

In een uitvoerig artikel in *De Toorts*, waarin hij vooreerst een overzicht geeft van het lot van Vlaanderen tijdens de oorlog en de geschillen tussen de activisten en de pacivisten in de Vlaamse Beweging schetst, stelt Van Es de vraag of er thans verzoening tussen de actieven en de passieven mogelijk is. Hij beantwoordt die vraag bevestigend in het laatste gedeelte van zijn artikel, waarin hij over de zelfstandigheid van Vlaanderen spreekt. We laten het hier volgen.

Is thans een verzoening mogelijk?

Ja. Want de vrede staat voor de deur, of een zeer verbitterde strijd. Er is voor Vlaanderen veel aan gelegen, dat eindelijk de vernieling van zijn bodem ophoudt. Binnenkort zal blijken of het officiële Duitsland bereid is vrede te sluiten met de eis: vrijheid van Vlaanderen om zelfstandig over eigen lot te beschikken. Kunnen de passieven hierin meegaan? Dat hangt af van de vraag of ze nog hoop hebben op

vermurwing der eigen regering en de overwinning der entente. In hun hart zullen ze Vlaanderen's vrijheid evenzeer begeren als de actieven. Ze geloven evenwel nog niet in de verwezenlijking daarvan. Ze hebben niet als de actieven de geestesontwikkeling meegemaakt, die de laatsten tot onafhankelijkheidsgedachte heeft gebracht. Het probleem is evenwel gesteld. De omstandigheden hebben het gewild en meegebracht.

Het activisme heeft tot verwezenlijking van zijn doel grote aantallen mannen nodig om alle staatsorganisaties te vervlaamsen. Ook uit de passieve gelederen moeten ze worden betrokken. Dat niet alleen. De actieven wensen beëindiging van de strijd nu. Het ogenblik is gunstig. Een verbitterde oorlog in het westen kan feitelijk Vlaanderen tot puin maken en bij een overwinning van Duitsland thans de ideale oplossing in gevaar brengen, tenzij Vlaanderen zich tijdig als een man onder de leeuwenvaan schaart, dit wil zeggen reeds thans Vlaanderen zich als één man kan uitspreken met alle consequenties daarvan.

Dan kan de gekozen vertegenwoordiging van het Vlaamse volk zich direct tot Amerika en Engeland wenden om de stappen tot het beëindigen van de oorlog te doen, zo nodig door een beroep op de openbare mening in alle landen.

Voor zover de passieven niet gehandeld hebben uit persoonlijke berekening, namelijk uit vrees later in België geen baantjes te kunnen bekleden, of uit sentimentele overwegingen, die reeds het twijfelen aan de overwinning der entente als verraad beschouwt – en zo zijn er zeer velen, onder de psychische druk van het verraadgekrijs der patriotards – hebben de leiders als verstandige lieden vermoedelijk op redelijke gronden volhard bij trouw aan de regering nl. in de waan dat de entente zou overwinnen.

Wordt deze voorwaarde niet vervuld, dan heeft men aan trouw aan de Belgische regering op zichzelf niets. Immers is de vraag van Belgisch herstel er een waartoe ook de centralen hun toestemming moeten geven. Kan deze niet worden afgedwongen, dan is thans zo goed als zeker, dat noch bij een overwinning van Duitsland, noch bij gelijkspel België hersteld wordt. Daarvoor heeft men van Duitse zijde te veel stof ontdekt in Belgische departementsacties, o.a. met betrekking tot de concessies aan Franse geschutfabrikanten in de Kempen verleend en dergelijke.

Het komt er dus meer en meer op aan een dusdanige oplossing te vinden, welke aan alle betrokkenen aannemelijk kan voorkomen.

De meerderheid der activisten is onderling overeengekomen te laten rusten wat rusten moet, voor te staan het punt, dat onder alle omstandigheden moet worden bereikt: de zelfstandigheid van Vlaanderen als natie om over eigen lot te beschikken en wel bij het sluiten van de vrede.

Dit redelijk programma heeft onder alle omstandigheden de meeste kans van slagen, omdat het een vanzelfsprekend recht is van elk volk, voor zover het geen knecht is.

Het is een programma onafhankelijk van plaats en tijd en volk. Het is bereikbaar voor zover niet hetzij de centralen, hetzij de entente zich daartegen verzet. Om twee redenen zullen de centralen er zich tegen kunnen verzetten. 1° uit eigenbelang, zij het slecht begrepen; 2° uit het besef, dat het Vlaamse volk niet op zijn eigen benen kan staan.

Het komt er dus op aan te tonen met de daad en te betogen met het woord, dat Vlaanderen kan lopen, en dat zelfstandigheid van Vlaanderen meer waarborgen geeft dan annexatie. Daarover uit te weiden zou te ver voeren. Maar wie gelooft thans nog, dat de

entente ooit bereid is de leuze van autonomie toe te passen op Vlaanderen? Frankrijk kan hierin niet toestemmen al was het reeds met het oog op de gevolgen voor Frans Vlaanderen.

Dit is de geheime sleutel vermoedelijk tot de vraag, waarom de Belgische regering in plaats van gehoor te geven aan Vlaanderens stem, integendeel klappen uitdeelt.

Het doel: Vlaanderens recht om zijn eigen lot te bepalen, is gesteld. Driekwart van de weg is afgelegd. Wie onder de passieven is er bereid verder zijn schouders onder het wiel te zetten? Voor Vlaanderens zaak dienen alle vetes vergeten.

Er is maar één weg. De verzoening en dan eendrachtig voorwaarts.

In Vrij België bespreekt Frans van Cauwelaert onder het opschrift: "Duitsland's koloniale aanspraken en België", de jongste redevoering van dr. Solf, de Duitse minister van koloniën. Het slot van van Cauwelaert's artikel moge hier volgen:

We kunnen ons geen ogenblik voorstellen, dat men bij onze bondgenoten de mogelijkheid in overweging zou willen nemen om het koloniale vraagstuk, zoals deze oorlog het gesteld heeft, te willen oplossen ten koste van België. Wat ons land, in de vijf jaar van rechtstreeks beheer, welke aan de oorlog zijn voorafgegaan, in Kongo heeft tot stand gebracht, bewijst dat het ons noch aan toeleeg noch aan middelen ontbrak om Centraal-Afrika spoedig tot een grootse ontwikkeling te brengen. De inboorlingen waren bovendien met onze leiding zeer ingenomen en hebben hun afhankelijkheid op onbetwistbare wijze getoond. De geallieerde mogendheden hebben overigens aan België de plechtige verzekering gegeven, dat ook zijn koloniaal bezit ongeschonden zou blijven. Maar de mogelijkheid blijft bestaan, dat de Duitsers zouden speculeren op het feit, dat Kongo

voor vele Belgen nog niet was geworden tot een volkszaak en dat het buitenland zich met de koloniale beroving van België, om de lieve vrede, gemakkelijker zou verzoenen, dan met een volledige onderwerping. Om het denkbeeld nog aantrekkelijker te maken wordt op vertrouwelijke wijze wel eens bijgevoegd, dat Duitsland niet ongenegen zou zijn om, tegen afstand van Kongo, aan België zekere schadevergoeding te verschaffen.

Duitsland heeft evenmin recht op Belgisch Kongo als op België zelf. Zijn oorlog tegen ons is eenvoudig een misdaad en de vruchten van deze misdaad kunnen niet rechtmatig noch als pand, noch als ruilmiddel worden beschouwd. Wat ook tussen de oorlogvoerende partijen, voor het overige, moge worden overeengekomen, Duitsland moet België onvoorwaardelijk vrijgeven en schadevergoeding bieden voor het kwaad ons aangedaan. Dat vergt de toekomstige rust van Europa. En vrijwillig zullen we ons Kongogebied niet aan Duitsland overdragen.

Kongo is een stuk geworden van onze nationale eer, zowel door de offers, welke onze landgenoten hebben gebracht om het donkere hart van Afrika te openen voor de Europese beschaving en welvaart, als door de omstandigheden, waarin wij in de volkerenstrijd zijn betrokken. Maar Kongo is door deze oorlog tevens tot een belangrijk hulpmiddel geworden voor onze economische toekomst en onze daarmee samenhangende staatkundige zelfstandigheid.

We kunnen Kongo niet missen, noch als afzetgebied, noch als voortbrenger van grondstoffen. De mededelingen der volkeren hebben gewis van ons, kleine staat, niet te vrezen dat wij tegenover hen het fair play der vrije concurrentie in Kongo niet zouden onderhouden, maar we moeten ook zelf, in een wereld, die voorlopig in grote economische afzonderingzones dreigt te worden ingedeeld, een streek bezitten, waarin onze rechten op vrije bedrijvigheid niet

worden betwist noch beperkt. Hoe zouden we immers onze staatkundige onafhankelijkheid volledig moeten handhaven, wanneer wij van ons eng, zwaar bevolkt en, helaas, volledig uitgeroofd nationaal gebied, geen ander verkeer naar buiten kunnen vinden, dan hetgeen de genade der ons omringende, maar naijverige mogendheden ons wil toestaan? Het Nederlandse volk, waarvan de toestand in zoveel opzichten met onze verwant is, zal, naar ik hoop, onze zorg begrijpen.

Men deelt ons mede:

Wat gebeurde er met de 1700 locomotieven van de Belgische staatsspoorwegen, die de Belgische regering, bij de overweldiging van het land in Frankrijk in veiligheid bracht?

De N.R.C. deelde onlangs mee, dat 600 daarvan afgestaan werden aan het Amerikaanse leger in Frankrijk. Dit is inderdaad zo. Dit zijn echter niet de enige, welke de Belgische regering, die diesellocomotieven in speciale loods deed onderhouden, ten dienste van de geallieerden stelde. Er moet bijgevoegd worden, dat het lenen van dit materiaal telkens geschiedt op grond van conventies, die uitvoerig worden voorbereid door het Belgische ministerie van spoorwegen.

Men meldt ons:

Een nieuwe besluitwet, door de Belgische regering vastgesteld, heeft alle Belgen, die op 21 juli 1916 zich in het door de vijand bezette gebied bevonden, van alle militaire dienst ontslagen.

Het gebeurde al te dikwijls, dat Belgische burgers, die, na lange deportatie en gevangenschap, uit Duitsland naar Zwitserland overgebracht werden en van daar uit in Frankrijk komende, voor de Belgische wervingscommissies werden gebracht. Dit veroorzaakte te

veel lasten en lijden aan deze personen, welke reeds zulk een zwaar leed in Duitse gevangenschap hadden geleden. Men wil hen voortaan alle nutteloze pijnlijke formaliteiten besparen en heeft daarom een algemene maatregel ingevoerd, die al de burgers vrijstelt, welke om gelijk welke reden, de vijandelijke overheersing hebben kunnen ontvluchten.